

Predstavitveni zbornik
Prvostopenjskega univerzitetnega enopredmetnega študijskega
programa
FILOZOFIJA
Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

1. Podatki o študijskem programu

Prvostopenjski univerzitetni študijski program Filozofija traja 3 leta (6 semestrov) in obsega skupaj 180 kreditnih točk.

2. Strokovni naslov, ki ga študent/-ka pridobi po zaključenem študiju

Diplomirani filozof (UN) ali diplomirana filozofinja (UN)

3. Razvrstitev v nacionalno ogrodje kvalifikacij, evropsko ogrodje visokošolskih klasifikacij ter evropsko ogrodje kvalifikacij

Raven SOK: 7

Raven EOK: 6

Raven EOVK: Prva stopnja

4. Študijsko področje študijskega programa po klasifikaciji KLASIUS ter znanstvenoraziskovalno disciplina po klasifikaciji FRASCIATI

Študijsko področje študijskega programa po klasifikaciji KLASIUS-P: 2269; KLASIUS-SRV: 16204.
Znanstvena disciplina po klasifikaciji FRASCIATI: humanistične vede.

5. Temeljni cilji programa in kompetence

Študentke in študenti v okviru predlaganega prvostopenjskega študijskega programa pridobijo široko in hkrati poglobljeno temeljno znanje o filozofski problematiki in o njenih različnih teoretskih ter metodoloških pristopih. S podrobnim razčlenjevanjem izbranih filozofskih problemov in oblikovanjem njihovih rešitev, z branjem, analizo in interpretacijo izvirnih filozofskih besedil in skrbno presojo njihovih kompleksnih argumentov ter kritično uporabo strokovne literature razvijajo znanja, ki so potrebna za samostojno znanstveno in strokovno delo.

Cilj študijskega programa je, da po uspešnem zaključku diplomantke in diplomante usposobi bodisi za znanstveno in strokovno delo na raziskovalnih in izobraževalnih institucijah bodisi za samostojno publicistično in prevajalsko delo na področju filozofije, humanistike in družboslovja ter za delo v knjižnicah (ne kot knjižničarka ali knjižničar), uredništvih založniških in medijskih hiš ter drugih kulturnih ustanovah, ki se ukvarjajo s spremljanjem, raziskovanjem in negovanjem svetovne in domače filozofske in humanistične dediščine.

Splošne kompetence, ki se pridobijo s programom

- sposobnost uporabe virov in informacij,
- sposobnost aplikacije osnov informacijske tehnologije,
- razumevanje in uporaba tujega jezika,
- sposobnost branja in razumevanja besedil,
- sposobnost uporabe znanstvenega aparata,
- zmožnost argumentiranja, pojasnjevanja in diskusije,
- zmožnost kritičnega ovrednotenja znanja,
- zmožnost kritičnega mišljenja in avtonomne presoje,
- veščine prenosa znanj v prakso in vsakdanje življenje.

Predmetnospecifične kompetence, ki se pridobijo s programom

- sposobnost uporabe filozofske terminologije,
- zmožnost branja, razumevanja in komentiranja temeljnih filozofskih besedil,
- znanja ovrednotenja epistemološkega dometa besedil ter soočanja z logičnimi napakami in epistemološkimi ovirami,
- sposobnost razlikovanja med različnimi miselnimi tradicijami ter kritično ovrednotenje glavnih teoretskih razprav in družbenih pojavov ter vsakdanjega življenja,
- sposobnost premišljene uporabe posameznih temeljnih metodoloških načel pri razčlenjevanju in interpretaciji filozofskih besedil,
- zmožnost presoje posameznih filozofij, idej in stališč,
- zmožnost kritičnega mišljenja na področju zgodovine filozofije,
- zmožnost kritičnega mišljenja na področju sodobnih filozofij,
- sposobnost uporabe filozofskega znanja in temeljnih konceptov v praksi,
- sposobnost presoje znanja z vidika temeljnih vrednot in etičnih načel,
- zmožnost povezovanja filozofskih spoznanj s spoznanji drugih ved.

6. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

V prvostopenjski univerzitetni študijski program *Filozofija* se lahko vpiše:

- a) kdor je opravil splošno maturo
- b) kdor je opravil poklicno maturo v kateremkoli srednješolskem programu in izpit iz enega od predmetov splošne mature, vendar izbrani predmet ne sme biti predmet, ki ga je kandidat že opravil pri poklicni maturi,
- c) kdor je opravil katerikoli štiriletni srednješolski program pred 1. 6. 1995,
- d) kdor je uspešno zaključil enakovreden študij v tujini.

Predvideno število vpisnih mest je 25 za redni in 10 za izredni študij.

Kandidati za vpis na prvostopenjski študijski program *Filozofija* bodo v primeru omejitve vpisa izbrani po naslednjih merilih:

kandidati iz točke a) bodo izbrani glede na:

– splošni uspeh pri splošni maturi	60% točk
– splošni uspeh v 3. in 4. letniku	20% točk
– uspeh iz enega od predmetov pri splošni maturi:
filozofija, sociologija, zgodovina, psihologija, latinski jezik,
drugi tuji jezik, naravoslovni predmet (fizika, kemija, biologija)	20% točk

kandidati iz točke b) glede na:

– splošni uspeh pri poklicni maturi	60% točk
– splošni uspeh v 3. in 4. letniku	20% točk
– uspeh pri predmetu splošne mature	20% točk

kandidati iz točke c) pa glede na:

– splošni uspeh pri zaključnem izpitu	40% točk
– splošni uspeh v 3. in 4. letniku	40% točk
– uspeh pri filozofiji v 3. ali 4. letniku srednje šole	20% točk

Glede na obliko srednješolskega izobraževanja bodo v primeru omejitve vpisa po opisanih kriterijih izbrani tudi kandidati, ki so zaključili enakovredno izobraževanje v tujini. Natančna določila so vsako leto objavljena v *Razpisu za vpis*, ki ga pripravi Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

7. Merila za priznavanje znanja in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Po univerzitetnih študijskih programih prve stopnje se lahko kandidatom in kandidatkam priznavajo tudi znanja, usposobljenosti in zmožnosti, ki jih je kandidat/ka pridobil/a pred vpisom v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja in ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo splošnim oziroma predmetnospecifičnim kompetencam, določenim s študijskim programom .

Postopek priznavanja neformalno pridobljenega znanja in spretnosti je v celoti usklajen s Pravilnikom o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, sprejetem 29. maja 2007 na Senatu Univerze v Ljubljani.

Študentje oz. študentke znanja, pridobljena v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja ter izkustvenega učenja (portfolio, projekti, objave avtorskih del ipd.), izkažejo s spričevali in drugimi listinami, iz katerih je razvidna vsebina in obseg vloženega dela študenta.

Vloga za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti mora vsebovati:

- spričevala,
- druge listine (različni dokumenti, ki jih izda delodajalec in dokazujejo izkušnje, potrdila o udeležbi na seminarjih in usposabljanjih ipd.),
- portfolio, v katerem kandidat pripravi svojo biografijo s podatki o izobrazbi, o zaposlitvah ter drugih izkušnjah in znanjih, ki jih je pridobil v preteklosti,
- druga dokazila (izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela kandidatov; projekti, izumi, patenti ipd).

Priznana znanja, usposobljenosti oz. zmožnosti se lahko upoštevajo kot opravljene študijske obveznosti znotraj vseh delov študijskega programa. Iz njih pa morata biti jasno razvidna tako vsebina kot obseg vloženega dela študenta, da se lahko znanja ovrednotijo s kreditnimi točkami. Na podlagi individualnih dokumentiranih vlog študentov oz. študentk odloča o priznavanju in vrednotenju tako pridobljenih znanj, usposobljenosti in zmožnosti Filozofska fakulteta na predlog posameznega oddelka. Ob tem upošteva Pravilnik o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, sprejet 29. maja 2007 na Senatu Univerze v Ljubljani, druge določbe statuta Univerze v Ljubljani ter Pravila Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

8. Pogoji za napredovanje po programu

Pogoji za napredovanje po programu so usklajeni s Statutom Univerze v Ljubljani.

8.1 Pogoji za napredovanje iz letnika v letnik

Za napredovanje iz prvega v drugi letnik univerzitetnega študijskega programa Filozofije prve stopnje mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za 1. letnik v tolikšnem obsegu, da dosežejo 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT).

Za napredovanje iz drugega v tretji letnik univerzitetnega študijskega programa Filozofija mora študent opraviti študijske obveznosti za 2. letnik v tolikšnem obsegu, da dosežejo 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT) 2. letnika, kar skupaj s celotnimi obveznostmi 1. letnika (60 KT) pomeni zbranih 114 KT.

V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu UL) pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

8.2 Pogoji za ponavljanje letnika

V skladu s Statutom Univerze v Ljubljani ima študent oz. študentka, ki ni opravil oz. opravila vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje. Pogoj za ponavljanje letnika v okviru predlaganega študijskega programa so opravljene študijske obveznosti v skupnem obsegu 15 KT (25% skupnega števila KT za posamezni letnik).

8.3 Svetovanje in usmerjanje med študijem

Študentom in študentkam glede usmerjanja v različne smeri študija, izbire posameznih modulov znotraj študijskih programov in drugih vprašanj, povezanih s študijem, svetujejo predstavniki študentov, tutorji, mentorji posameznih letnikov ter drugi sodelavci ustreznih oddelkov v okviru govorilnih ur. Obrnejo se lahko tudi na tajništvo oddelka, na ravni fakultete pa na referat za študentske zadeve.

9. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje študija mora študent oz. študentka opraviti vse obveznosti, ki jih določajo študijski program in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 180 KT.

10. Prehodih med študijskimi programi

Prehodi so možni med študijskimi programi iste stopnje, torej 1. stopnje.

Do prenehanja izvajanja študijskih programov, sprejetih pred 11. 6. 2004, so prehodi mogoči tudi iz nebolonjskih univerzitetnih študijskih programov v študijske programe prve stopnje.

Prehodi so možni med študijskimi programi:

- ki ob zaključku študija zagotavljajo pridobitev primerljivih kompetenc;
- med katerimi se lahko po kriterijih za priznavanje prizna vsaj polovica obveznosti po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu iz prvega študijskega programa, ki se nanašajo na obvezne predmete drugega študijskega programa.

Za prehod med programi se ne šteje vpis v začetni letnik študijskega programa. V tem primeru mora kandidat/ka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik v skladu z zakonom in študijskim programom.

Pri prehodih se lahko priznavajo:

- primerljive študijske obveznosti, ki jih je študent/tka opravil/a v prvem študijskem programu;
- neformalno pridobljena primerljiva znanja.

Predhodno pridobljena znanja študent/tka izkazuje z ustreznimi dokumenti.

Študent/ka se lahko vključi v višji letnik drugega študijskega programa, če mu/ji je v postopku priznavanja zaradi prehoda priznanih vsaj toliko in tiste kreditne točke, ki so pogoj za vpis v višji letnik javnoveljavnega študijskega programa.

O vlogah študentov za prehod med študijskimi programi odloča pristojni organ fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL.

11. Načini ocenjevanja

Izpitni režim poteka v skladu s Statutom Univerze v Ljubljani in Pravilnikom o izpitnem redu Filozofske fakultete v Ljubljani. Oblike preverjanja znanja so: ustni in pisni izpiti, kolokviji, proseminarske naloge, seminarski referati, seminarske naloge in preskusi znanja, ki jih predpisuje diplomski red.

Načini ocenjevanja so za vsak predmet posebej opredeljeni v posameznih učnih načrtih.

Ocenjevalna lestvica:

10	-	izjemno znanje brez ali z zanemarljivimi napakami
9	-	zelo dobro znanje z manjšimi napakami
8	-	dobro znanje s posameznimi pomanjkljivostmi
7	-	dobro znanje z več pomanjkljivostmi
6	-	znanje ustreza le minimalnim kriterijem
5	-	znanje ne ustreza minimalnim kriterijem

12. Predmetnik študijskega programa**1. LETNIK**

1. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
1.	Uvod v filozofijo	Lozar Mrevlje	60	-	-	-	-	90	150	5
2.	Antična filozofija 1	Zore	30	-	30	-	-	60	120	4
3.	Logika in argumentacija	Markič	30	-	30	-	-	60	120	4
4.	Novoveška filozofija 1	Božovič	60	-	-	-	-	90	150	5
5.	Politična filozofija	Pribac	30	-	30	-	-	60	120	4
6.	strokovni izbirni predmet(i)		30	-	60	-	-	90	180	6
SKUPAJ			240	-	150	-	-	450	840	28
DELEŽ			28,6%	-	17,8%	-	-	53,6%	100%	

2. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
1.	Simbolna logika	Uršič	30	-	30	-	-	60	120	4
2.	Antična filozofija 2	Zore	30	-	30	-	-	60	120	4
3.	Spoznavna teorija	Vörös	30	-	-	-	-	60	90	3
4.	Estetika	Hribar Sorčan	60	-	30	-	-	90	180	6
5.	Novoveška filozofija 2	Božovič	30	30	-	-	-	90	150	5
6.	Ontologija	Tóth	60	-	30	-	-	90	180	6
7.	splošni izbirni predmet		30	-	30	-	-	60	120	4
SKUPAJ			270	30	150	-	-	510	960	32
DELEŽ			28,2%	3,1%	15,6%	-	-	53,1%	100%	

2. LETNIK (začne veljati v študijskem letu 2020/21)

3. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pre d.	Se m.	Vaje	Klinič ne vaje	Druge obl. š.			
1.	Srednjeveška in renesančna filozofija 1	Zore	30	-	30	-	-	60	120	4
2.	Filozofska antropologija	Hribar Sorčan	60	-	30	-	-	90	180	6
3.	Etika	Ošljaj	60	-	30	-	-	90	180	6
4.	Azijske filozofije	Zore	60	-	30	-	-	90	180	6
5.	Slovenska filozofija in filozofska terminologija	Lozar Mrevlje	15	-	15	-	-	60	90	3
6.	Marksizem in kritična teorija	Dolar Bahovec	30	-	-	-	-	60	90	3
7.	Filozofija in zgodovina znanosti	Vörös	30	-	30	-	-	60	120	4
SKUPAJ			285	-	165	-	-	510	960	32
DELEŽ			29,7%	-	17,2%	-	-	53,1%	100%	

4. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pre d.	Se m.	Vaje	Klinič ne vaje	Druge obl. š.			
1.	Uvod v psihoanalizo	Dolar Bahovec	15	15	-	-	-	60	90	3
2.	Osnove analitične filozofije	Cerkovnik	15	15	-	-	-	60	90	3
3.	Filozofija duha	Markič	30	30	-	-	-	90	150	5
4.	Srednjeveška in renesančna filozofija 2	Zore	30	-	30	-	-	60	120	4
5.	Hermenevtika 1	Komel	30	-	-	-	-	60	90	3
6.	strokovni izbirni predmet		30	30	-	-	-	90	150	5
7.	splošni izbirni predmet		30	30	-	-	-	90	150	5
SKUPAJ			180	120	30	-	-	510	840	28
DELEŽ			21,4%	14,3%	3,6%	-	-	60,7%	100%	

3. LETNIK (začne veljati v študijskem letu 2021/22)

5. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pre d.	Se m.	Vaje	Klinič ne vaje	Druge obl. š.			
1.	Fenomenologija 1	Lozar Mrevlje	30	30	-	-	-	90	150	5
2.	Nemška klasična filozofija	Kobe	60	-	30	-	-	90	180	6
3.	Hermenevtika 2	Komel	30	30	-	-	-	90	150	5
4.	Filozofija narave	Uršič	30	-	30	-	-	60	120	4
5.	Sodobna analitična filozofija	Potrč	15	15	-	-	-	60	90	3
6.	Praktična filozofija	Pribac	30	-	30	-	-	60	120	4
7.	Metafizika	Tóth	60	-	30	-	-	90	180	6
SKUPAJ			255	75	120	-	-	540	990	33
DELEŽ			25,8%	7,6%	12,1%	-	-	54,5%	100%	

6. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pre d.	Se m.	Vaje	Klinič ne vaje	Druge obl. š.			
1.	Normativna etika in teorija delovanja	Potrč	30	-	-	-	-	60	90	3
2.	Fenomenologija 2	Lozar Mrevlje	45	-	15	-	-	90	150	5
3.	Filozofija jezika	Cerkovnik	30	30	-	-	-	90	150	5
4.	Antropologija simbolnih form	Ošlaj	30	-	-	-	-	60	90	3
5.	strokovni izbirni predmet		15	15	-	-	-	60	90	3
6.	splošni izbirni predmet		15	15	-	-	-	60	90	3
7.	Diplomsko delo		-	-	-	-	-	150	150	5
SKUPAJ			165	60	15	-	-	570	810	27
DELEŽ			20,4%	7,4%	1,8%	-	-	70,4%	100%	

Strokovni izbirni predmeti – 1. semester										
Za p. št.	Predmet	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pre d.	Se m.	Vaje	Klinič ne vaje	Druge obl. š.			

1.	Strukturalizem, psihoanaliza, filozofija	Dolar Bahovec	60	-	30	-	-	90	180	6
2.	Filozofija zavesti in življenja	Vörös	30	30	-	-	-	90	150	5
3.	Moralna filozofija	Potrč	30	30	-	-	-	90	150	5
4.	Filozofija in humanistika	Komel	15	15	-	-	-	60	90	3
5.	Filozofija religije	Ošljaj	30	-	30	-	-	60	120	4

Strokovni izbirni predmeti – 4. in 6. semester										
Za p. št.	Predmet	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pre d.	Se m.	Vaj e	Klinič ne vaje	Druge obl. š.			
1.	Semiotika	Cerkovnik	15	15	-	-	-	60	90	3
2.	Azijske filozofije, religije in kulture	Zore	30	30	-	-	-	90	150	5
3.	Socialna filozofija	Pribac	15	-	30	-	-	45	90	3
4.	Praktična filozofija med Kantom in Heglom	Kobe	30	-	30	-	-	60	120	4
5.	Človek in kozmos v renesansi	Uršič	15	15	-	-	-	60	90	3
6.	Filozofija zgodovine	Pribac	15	-	30	-	-	45	90	3
SKUPAJ										

13. Predstavitev posameznih predmetov

UVOD V FILOZOFIJO

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Janko Lozar Mrevlje

Predmet posreduje osnovni panoramski pregled nad zgodovinskim in današnjim dogajanjem, ki se imenuje filozofija, ter napotuje na možnosti različnih pristopov k filozofiji. Filozofijo umešča v njen zgodovinski in družbeni kontekst ter v okolje sobivanja z religijami, znanostmi in umetnostmi.

Študent je sposoben prepoznati elemente filozofskega besedila v njegovem kontekstu ter ga ustrezno umestiti v interpretativni okvir. Prav tako je sposoben razpoznati osnovno filozofsko dogajanje v svetu in posebej pri študiju filozofije in ga umeščati v celoto ter v okvire lastnega mišljenja.

ANTIČNA FILOZOFIJA 1

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Franci Zore, doc. dr. Jan Ciglencečki

Predmet sistematično posreduje osnovni pregled filozofije v antiki, pri čemer izpostavlja avtorje in šole, ki so ključni tudi za nadaljnji razvoj filozofije.

Študent pozna in je sposoben razumeti temeljne zgodovinske tokove antične filozofije ter mišljenje ključnih avtorjev tega obdobja, posebej pa začetke evropske filozofije.

NOVOVEŠKA FILOZOFIJA 1

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Miran Božovič

Študentke/ti se seznanijo z zgodovino filozofskih idej kontinentalnega racionalizma in britanskega empirizma v 17. in 18. stoletju. S študijem klasičnih novoveških filozofemov, ki so odločilno sooblikovali obzorje vse nadaljnje evropske filozofije in so ključnega pomena za razumevanje sodobne filozofske misli, imajo študentke/ti sposobnost prepoznavanja, razumevanja in interpretacije pomembnih prvin novoveške filozofske dediščine v sodobni filozofski misli in zato lahko avtonomno vrednotijo posamezne filozofeme v zgodovini človeške misli.

LOGIKA IN ARGUMENTACIJA

Nosilki in izvajalki: red. prof. dr. Olga Markič in doc. Maja Malec, PhD (ZDA)

Slušatelji se seznanijo s temelji neformalne in simbolne logike, še posebej s pojmi argumenta, gradnje dokaza, zmote, definicije, dedukcije, sintakse in semantike, indukcije, argumenta po analogiji ter z osnovnimi metodami dokazovanja s pomočjo simbolne logike kot so resničnostne tabele, semantična drevesa in naravna dedukcija. Naučijo se prepoznati in analizirati argumente ter ocenjevati njihovo moč in ustreznost evidence in oblikovati lastne dobre argumente. Pri vajah so metode argumentacije (kritičnega razmišljanja) uporabljene pri analiziranju znanstvenih, filozofskih in časopisnih tekstov.

ONTOLOGIJA

Nosilka in izvajalka: red. prof. dr. Cvetka Tóth

Ontologija kot najbolj temeljna in teoretična filozofska disciplina slušatelje seznanja s preučevanjem in analizo najsplošnejše strukture biti in bivajočega, z vsemi pripadajočimi kategorijami. Ontologija dojema stvarnost v njeni biti, obstoju oziroma kolikor je bivajoče in bivajoče obravnava kot bivajoče, tj. v celoti (holistično), v splošnem in občem vidiku. Kot prva teoretična filozofska disciplina, ki omogoča in utemeljuje vse druge, in kot kategorialno izrekanje bivajočega je ontologija mišljena kot najsplošnejša filozofska teorija o najsplošnejših strukturah sveta, o najsplošnejših pojmi in kategorijah ter kot izhodišče za najsplošnejša metodološka načela vseh znanosti.

POLITIČNA FILOZOFIJA

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Igor Pribac, asist. dr. Luka Omladič

Cilj predmeta je historična predstavitev politične filozofije od začetkov grške filozofije do moderne dobe. Predmet sledi razvoju političnih idej, pojmovnim prelomom v razumevanju političnega.

Študenti so sposobni analizirati najvplivnejša besedila ključnih klasičnih avtorjev politične filozofije in jih zgodovinsko umestiti. Sposobni so uporabljati temeljne pojme politične filozofije in razmišljati o odnosu med političnimi teorijami in političnim delovanjem.

SPOZNAVNA TEORIJA

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Sebastjan Vörös

Cilji predmeta so:

- poznavanje temeljnih spoznavnoteoretskih pojmov, pristopov in teorij;
- poznavanje zgodovinskega razvoja spoznavne teorije;
- poznavanje narave in omejitev klasične spoznavnoteoretske problematike.

Predmet usposablja k razvoju naslednjih kompetenc:

- sposobnost razlikovanja med kritičnimi, skeptičnimi in dogmatičnimi stališči v teoriji spoznanja;
- sposobnost poglobljenega in kritičnega ukvarjanja z obravnavami pristopi in idejami;
- sposobnost samostojnega razmišljanja o obravnavanih vprašanjih;
- sposobnost prenosa in uporabe obravnavanih vprašanj na drugih filozofskih in znanstvenih področjih.

ESTETIKA

Nosilka in izvajalka: doc.dr. Valentina Hribar Sorčan

Pridobitev znanja o estetiki kot filozofski disciplini, o njenih zgodovinskih premenah in dilemah ter o sodobnem stanju v estetskih razpravah, raziskavah in razhajanjih; zmožnost analize nastajajočih in spreminjajočih se filozofskih teorij, raziskovalno dojetje estetskih konceptov in filozofske problematike umetnosti, estetike in čutnosti; usposobljenost za samostojno pridobivanje spoznanj s področja estetike in za filozofsko reflektiranje umetnosti; vpogled v historične dileme in sodobna razhajanja v filozofskem razmerju do umetnosti in čutnosti.

NOVOVEŠKA FILOZOFIJA 2

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Miran Božovič

Študentke/ti se seznanijo s filozofskimi vsebinami pglavitnih del najpomembnejših post-kartezijanskih filozofov, filozofov francoskega materializma in mislecev evropskega razsvetljenstva 18. stoletja.

S preučevanjem njihovih vodilnih filozofskih idej, ki so pomembno zaznamovale vso nadaljnjo duhovno in kulturno zgodovino Evrope in tvorijo temelj vsake splošne filozofske kulture, študentke/ti razvijejo zavest o post-kartezijanski filozofiji, filozofiji francoskega materializma in filozofiji razsvetljenstva kot pomembnem dejavniku v razvoju evropske civilizacije in sposobnost razumevanja in interpretacije dediščine post-kartezijanske filozofije, filozofije francoskega materializma in evropskega razsvetljenstva v sodobni filozofski misli in kulturi ter se naučijo avtonomnega vrednotenja posameznih filozofskih idej v zgodovini človeške misli.

ANTIČNA FILOZOFIJA 2

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Franci Zore, doc. dr. Jan Ciglencečki

Predmet posreduje podrobnejši in bolj poglobljeni vpogled v zgodovino antične filozofije ter vzpostavlja zgodovinsko nit razvoja glavnih filozofskih problemov.

Študent je sposoben analizirati antična filozofska besedila ter jih skozi kritično in problemsko razumevanje umestiti v zgodovinski filozofski tok in današnje filozofiranje.

SIMBOLNA LOGIKA

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Marko Uršič

Namen predmeta je predstaviti študentom filozofije logiko kot simbolno-formalni sistem oz. niz medsebojno povezanih sistemov. Po krajšem zgodovinskem uvodu je osrednji del predmeta namenjen sistematiki sodobne logike, od stavčne in predikatne do modalne logike. Razložena je tudi aksiomska metoda v logiki in širše. Poseben poudarek je namenjen filozofski problematiki logičskih sistemov.

SREDNJEVEŠKA IN RENESANČNA FILOZOFIJA 1

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Franci Zore, doc. dr. Jan Ciglencečki

Predmet sistematično posreduje osnovni pregled filozofije v srednjem veku in renesansi, pri čemer izpostavlja avtorje in šole, ki so ključni tudi za nadaljnji razvoj filozofije.

Študent pozna in je sposobne razumeti temeljne zgodovinske tokove srednjeveške in renesančne filozofije ter mišljenje ključnih avtorjev tega obdobja, posebej pa začetke krščanske in moderne filozofije.

FILOZOFSKA ANTROPOLOGIJA

Nosilka in izvajalka: doc. dr. Valentina Hribar Sorčan

1. Utemeljitev filozofske antropologije kot nove filozofske discipline v prvi polovici 20. stoletja.
2. Obravnava odnosa med živimi bitji (človek – žival – rastline) in pomena pojma življenja.
3. Utemeljitev pojma osebe in samozavedanja (skozi zgodovino filozofije – J. Locke, J. Bentham in skozi sodobnejše pristope – bioetiko: P. Singer, J. Harris).
4. Obravnava pojmov simpatije, empatije in altruizma kot osnov človečnosti, od prvih zametkov v angleški filozofiji. Proetično vedenje pri živalih in vprašanje živalskih pravic.
5. Filozofija jezika: analiza vprašanj, kdaj, kako in zakaj je nastal človeški jezik (od Platona do Cassirerja, Cavallija-Sforze in naprej).
6. Utemeljitev moralne zavesti (I. Kant, J.-P. Sartre, A. Badiou, idr.) .
7. Koncepti časa, zgodovine in spomina (M. Eliade, H. Arendt, idr.).

ETIKA

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Borut Ošljaj

Osnovni cilj predmeta je v razumevanju etike kot najbolj kontroverzne filozofske discipline v navezavi s kontroverznostjo človekove »narave«. Glavni poudarki:

1. Razumevanje nedoumljivosti človeka in njegove svobode kot izvora moralnih dejanj.
2. Poznavanje osnovnih etičnih problemov, principov, šol in metod.
3. Razumevanje pluralnosti vrednot in pomena ter možnosti etike v sodobni družbi.
4. Poznavanje klasikov zgodovine etične misli. (Platon, Aristotel, Mark Avrelj, Hobbes, Kant, Mill, Jonas, Rawls)
5. Razumevanje pomena avtonomne moralnosti in vloge kritičnega dialoga v družbi.

AZIJSKE FILOZOFIJE

Nosilka in izvajalka: doc. dr. Nina Petek

1. Umestitev azijskih filozofskih sistemov v zgodovinsko in širše družbeno-kulturno okolje ter na svetovno filozofsko prizorišče.
2. Metodološki pristopi obravnave problemskih sklopov v azijskih filozofijah in specifična filozofska terminologija, ki je vezana tudi na razlike glede na evropski oziroma judovsko-krščanski pogled na svet in človekovo mesto v njem.
3. Razvoj različnih metafizičnih sistemov v Indiji (filozofske šole *sāṃkhya*, *advaita*, *dvaita*, *viśiṣṭādvaita* ...) in poskusi njihove dekonstrukcije (budizem, materializem, determinizem).
4. Ontologija (filozofski šoli *nyāya* in *vaiśeṣika* – substancialnost, kategorije bivajočega, vrste spoznanja, spoznavne zmote, silogistična forma, odsotnost in negacija).

5. Problematika spozna(va)nja ter vprašanje relevantnosti jezika pri poskusu usvajanja vrhovne resnice in izrekanja o njej v različnih šolah budizma (*mādhyamika*, *chan*) in v daoizmu. Nauk o praznini, vloga negacije in paradoksov.
6. Holistični načini doseganja resnice in modrosti, ki presega zgolj racionalistični pristop in je vezana na različne tehnike kultivacije neločljivega kontinuuma duh-telo (starodavni filozofski sistem *yoge*, daoizem. Nagib k usvojitvi globljih vidikov bivanja ter drugačen premislek o dilemah, ki jih porajajo vprašanja o življenju, smrti in nesmrtnosti.
7. Etika in soteriologija: razmerja med teoretičnim-praktičnim, duhom-telesom, posameznikom-družbo, redom-kaosom, makro-/mikrokozmosom, življenjem-smrtjo. Razumevanje ključnosti prizadevanja k ohranjanju ravnovesja med osebno in družbeno harmonijo. Različne soteriološke smernice, načini doseganja svobode in identifikacijski mehanizmi, ki so vezani na starodavno filozofijo *yoge* in z njo povezane strategije osvobajanja, nauk o nesebstvu v različnih šolah budizma in daoistično »postenje duha«, »sedenje v pozabi«.
8. Etika in politična filozofija: azijske filozofije med tradicijo in moderno. Utopistični modeli družbe (daoizem, konfucijanstvo) in njihova vloga v sodobni družbeni dejanskosti. Neokonfucijanstvo, revitalizacija Konfucija, legalizem, liberalna gibanja na Kitajskem.
9. Seznanitev z aktualnimi vprašanji, ki jih odpira globalizirana svetovna realnost, in prikaz svojskih rešitev različnih azijskih filozofskih tradicij.
10. Filozofski dialog med Evropo in Azijo. Vprašanje metode, vplivi na kulturno-filozofski prostor Azije.

SLOVENSKA FILOZOFIJA IN FILOZOFSKA TERMINOLOGIJA

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Janko Lozar Mrevlje

Predmet sistematično uvaja v zgodovino filozofske misli na Slovenske in predstavi vlogo in pomen slovenske filozofije za slovensko zgodovino in kulturo in v mednarodnem kontekstu.

Študent spozna glavne predstavnike slovenske filozofije, pridobi poglobljen vpogled v zgodovino slovenske misli, se seznanja s posameznimi besedili, utrjuje interpretativno veščino in hermenevtični pristop v zgodovini filozofije; se seznanja s slovensko filozofsko terminologijo, razvija zavest o pomenu filozofskega izražanja v slovenskem jeziku.

MARKSIZEM IN KRITIČNA TEORIJA

Nosilka in izvajalka: red. prof. dr. Eva D. Bahovec

Vsebina predmeta vključuje predstavitev temeljnih pojmov marksizma in njihove razširitve z zgodovino idej ter novimi smermi sodobne kritične teorije.

Glavne teme:

- Glavni pojmi zgodovine idej.
- Glavni pojmi marksizma.
- Uvod v kritično teorijo in v smeri sodobne kritične teorije.
- Ideja velike verige bivajočega; hierarhija petih čutov; problem pogleda v zgodovini in njegov pomen za sodobno kulturo; zgodovina telesa in telo v vsakdanjem življenju; pomen zgodovine idej za filozofijo in vprašanje o razsvetljenstvu; mesto Marxa in Freuda.
- Marx, Engels in marksizem; iztek nemške klasične filozofije; kritika Hegla in heglincev; Marxova kritika politične ekonomije; Engelsova kritika antropologije; zgodovina marksističnega gibanja; pomen Korsch, Lukacsa, Gramscija, Althusserja idr.; možnosti navezave na feminizem.
- Kritična teorija; recepcija Marx; Adorno in Horkheimer; Marcusejeva kritika sovjetskega marksizma; utemeljeitev navezave marksizma na psihoanalizo; kritika novofreudovskega revizionizma; Reichova kritika psihoanalize; Reich, množična psihologija fašizma in shizofrenija; Adorno in njegova analiza fašizma; Benjaminova analiza zgodovine in umetnosti; Žižkova analiza fetišizma itn.

- Kaj je razsvetljenstvo?; Rousseau in njegovo mesto v razsvetljenstvu; Kant in njegov odgovor na vprašanje o razsvetljenstvu; kritična teorija in dialektika razsvetljenstva; Kant in Foucault; razmerje med vprašanjem o razsvetljenstvu in vprašanjem o revoluciji; Foucault in njegov odgovor na vprašanje Kaj je kritika?; feminizem kot razsvetljenski projekt.
 - Kaj je revolucija?; revolucija v znanosti; pomen kopernikanske revolucije; politična revolucija; pomen francoske revolucije; Rousseau in francoska revolucija; Marx in proletarska revolucija; reforma ali revolucija; pomen Luxemburg, Trockega idr.; revolucija in spol; seksualna revolucija.
 - Kaj je kritika?; Kant in pomen njegovih kritik; Foucaultova kritika Kanta; Foucault in Deleuze; Deleuze in njegova kritika Kanta; Deleuze in Nietzsche; Nietzschejeva nova podoba misli proti tradiciji ali dogmatski podobi misli; napaka, iluzija in neumnost; Deleuze o Marxu in Freudu; Deleuze in Guattari ter pomen njune kritike Marxa in Freuda; kapitalizem in shizofrenija; materialistična psihiatrija; koncept želeče produkcije; problematika azijskega produkcijskega načina; koncept pradržave; divjaki, barbari, civilizirani; koncepta shizoanalize in mikropolitike; molekularna revolucija; manjšinjska literatura in manjšinjski feminizem; oblast in odpor, spol in spolna razlika.
 - Ideje in ideologije; koncept ideje v zgodovini idej in filozofije; koncept ideologije v marksizmu;; *camera obscura* ideologije; ideološki aparati države in materialnosti ideologije; Althusser o Marxu in Freudu; Lacanova vrnitev k Freudu; Lacan in Marx; Balibar in Marxova filozofija; Althusser, Balibar in problem državljanov Evrope; Žižkov koncept ideološke fantazme; Jamesonova kritika multikulturalizma; marksizem in postkolonializem.
 - Pomen feminizma; Marx, Engels in materialna produkcija; produkcija stvari in produkcija ljudi; delitev dela in spol; menjava dobrin in menjava žensk; kritika Lévi-Straussa pri Beauvoir in Althusserju ; Beauvoir in njena kritika historičnega materializma; koncept drugega spola; razredni boj in vojna med spoloma; telo, oblast, spol; pomen marksizma za feministično gibanje; pomen poznega Althusserja in njegovega aleatoričnega materializma; materializem in feminizem.
- Raziskovanje glavnih tem je umeščeno v širši kontekst vprašanja »Kaj je razsvetljenstvo?« in sodobnih kritičnih teoretskih razprav.

FILOZOFIJA IN ZGODOVINA ZNANOSTI

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Sebastjan Vörös

Predmet seznanja študentke in študente s/z:

- najpomembnejšimi avtorji in miselnimi tokovi v filozofiji znanosti znotraj analitične tradicije (Dunajski krog in logični pozitivizem, Karl Popper, Thomas Kuhn, Imre Lakatos, Paul Feyerabend);
- najpomembnejšimi avtorji in miselnimi tokovi v filozofiji znanosti znotraj kontinentalne tradicije (Edmund Husserl in fenomenologija, Ernst Cassirer in novokantovstvo, *Lebensphilosophie* in kritika znanosti, sociološke in postmodernistične kritike znanosti);
- temeljnimi filozofskimi vprašanji na področju filozofije znanosti: status in narava znanosti, (ne)obstoj enotne znanstvene metode, znanstvena razlaga, naravni zakoni, vloga zgodovinskih, družbenih in vrednostnih dejavnikov v znanosti, problem znanstvenega realizma/antirealizma/relativizma;
- t. i. »znanstvenimi vojnami« na prehodu iz 20. v 21. stoletje (realisti zoper postmodernisti) in njihovim vplivom na pojmovanje znanosti;
- zgodovinskim razvojem znanosti;
- študijami primerov glavnih prevratov na izbranih znanstvenih področjih, zlasti s področij kemije, biologije, psihologije, psihiatrije in nevroznanosti.

UVOD V PSIHOANALIZO

Nosilka in izvajalka: red. prof. dr. Eva D. Bahovec

Cilji predmeta so:

1. seznanitev s temeljnimi termini, koncepti in teorijami na področju psihoanalize,
2. umestitev psihoanalize v širše področje zgodovine idej, sodobne filozofije in humanistike,
3. primerjalna analiza in ovrednotenje psihoanalize v okvirih glavnih teoretskih smeri dvajsetega stoletja,
4. evalvacija pomena psihoanalize za velik del sodobnih družboslovnih in humanističnih razprav ter vpliva na kulturne študije, ženske študije, študije spola itn.

Specifične kompetence vključujejo orientiranje v mišljenju, v najbolj razširjenih sodobnih družboslovnih in humanističnih razpravah in v vsakdanjem življenju.

OSNOVE ANALITIČNE FILOZOFIJE

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Borut Cerkovnik

Študent se pri predmetu spozna z logično-filozofsko analizo v analitični tradiciji od njenih začetkov do konca 60-tih let 20. stoletja ter s tehnikami klasične logike, razširitev klasične logike in neklasičnih logik. S tem obvlada logično-filozofsko metodo, s katero je sposoben samostojno obravnavati probleme in uganke, ki jih postavlja filozofija.

FILOZOFIJA DUHA

Nosilka in izvajalka: red. prof. dr. Olga Markič

Cilj predmeta je seznaniti slušatelje z osnovnimi vprašanji filozofije duha in jih usposobiti za samostojno, kritično in ustvarjalno razmišljanje o teh vprašanjih. Slušatelji razvijajo sposobnost kritičnega razmišljanja in oblikovanja argumentov o naravi duševnih procesov.

SREDNJEVEŠKA IN RENESANČNA FILOZOFIJA 2

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Franci Zore, doc. dr. Jan Ciglencečki

Izbrane teme, avtorji in spisi iz patristične, bizantinske, sholastične, islamske in judovske srednjeveške filozofije in renesančne filozofije.

1. Razvoj temeljnih filozofskih pojmov na začetku ter v nadaljnjem razvoju krščanske filozofije pri grških in rimskih avtorjih.
2. Izbrani patristični, srednjeveški in renesančni filozofski avtorji in analiza njihovih del.
3. Zgodovina vplivov antične filozofije na krščansko filozofijo ter zgodnejših krščanskih filozofov na kasnejšo filozofijo.

HERMENEVTIKA 1

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Dean Komel

Predavanja se bodo osredotočila predvsem na obravnavo naslednjih hermenevtičnih koncepcij:

- hermenevtika kot veščina interpretacije
- hermenevtika in metodologija humanističnih in družboslovnih ved
- hermenevtika in filozofija
- fenomenološka hermenevtika
- anticipacija razumevanja
- časovnost in zgodovinskost razumevanjske situacije
- jezik kot predpostavka hermenevtike
- razlaganje tekstov
- pripoved in jezikovni kontekst

- filozofska terminologija
- bivanje in spoznavanje kot interpretacija
- hermenevtika in metafizika
- hermenevtična drugost kot filozofsko humanistično in interkulturno vprašanje
- svoboda in »duh časa«
- problem hermenevtične »etike«
- razmerje filozofije do umetnosti in religije
- politika (ne)razumevanja

FENOMENOLOGIJA 1

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Janko Lozar Mrevlje

Predstavitev zgodnjega in poznega Husserla (1859-1938) kot očeta fenomenologije, Premik v fenomenologiji, ki ga izvede Martin Heidegger (1889-1976). Razlaga kartezijanske paradigme, navezava na problem znanosti in umnosti in fenomenologija časovnosti. Razrešitev dualizma v transcendentalni fenomenologiji. Problem absolutnosti čistega ega kot transcendentalnega residuuma, Intersubjektivnost, ontologija življenjskega sveta in ontološka kriza znanosti. Preizpraševanje metafizičnih predpostavk Husserlovega filozofskega zastavka, v navezavi na najsilovitejša kritika metafizike Nietzscheja in Heideggra. Drugačen zasnutek zgodovine filozofije.

NEMŠKA KLASIČNA FILOZOFIJA

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Zdravko Kobe

Cilj predmeta je predstaviti zgodovinski in konceptualni prelom, ki ga je prineslo filozofsko gibanje med Kantom in Heglom, zlasti s problematiko utemeljitve vednosti in razvitjem novih modelov racionalnosti. Predmet usposablja za samostojno obravnavo omenjenih avtorjev ter za razumevanje sodobne filozofske diskusije.

HERMENEVTIKA 2

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Dean Komel

Filozofsko razvitje situacije sodobnosti na začetku tretjega tisočletja mora najprej upoštevati nihilistično izhodišče našega dojetja humanosti, ki žene krizo življenjskega sveta. Hermenevtično-fenomenološka obravnava se sprašuje o samih predpostavkah *soočanja* filozofije in sodobnosti, s tem da seže k njegovim osnovnim vidikom kot so: »jezik«, »zgodovina«, »um«, »mišljenje«, »znanost«, »tehnika«, »moč«, »narava«, »umetnost«, »bit«, »smisel«, »resnica«, »božje«, »človeško«, »življenje«, »svet«, »duhovnost«, »individualnost«, »humanizem«, »politika«, »kapital«, »evropski in planetarni nihilizem«, »globalizem«, »imperializem«, »upanje«.

FILOZOFIJA NARAVE

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Marko Uršič; asist. dr. Peter Lukan

Namen predmeta je predstaviti študentom filozofsko pojmovanje narave in razvijati filozofsko razmišljanje o naravi, tako iz zgodovinskega kot systemskega zornega kota. Na začetku grške filozofije nastopi narava kot *phýsis* in se v zahodni misli razvija preko latinskega pojma *natura* do različnih pojmovanj narave v filozofiji novega veka, vse do postmodernega holizma narave in duha. Smoter predmeta je tudi vzgojen: vzpodbujanje senzibilitete pri ekoloških in etičnih vprašanjih ter vrednotenje človekovega mesta v naravi in kozmosu.

SODOBNA ANALITIČNA FILOZOFIJA

Nosilec in izvajalec: red.prof.dr. Matjaž Potrč

Predstavljeni bodo temeljni filozofski pojmi, kakor jih v odnosu do začetkov analitične filozofije razume sodobna analitična filozofija, in sicer: filozofska analiza, definicija, pojem – njegov obseg in vsebina, argument, temelji neformalnega in formalnega sklepanja; premise, teze, hipoteze, sklep; dedukcija in indukcija, metodologija. Sledi predstavitev osrednjih zamisli sodobne analitične filozofije ter njenih izbranih in najznačilnejših predstavnikov, pojmovna analiza in paradoks analize, atomizem, filozofija običajnega jezika, definicija, primer definicije vednosti, znanstvene hipoteze, empirizem, dunajski krog in znanstvena filozofska tradicija, upravičenje, normativnost in naturalizacija v spoznavni teoriji, ontologiji in etiki, zdravorazumska psihologija, teorija pomena, realizem in antirealizem, resničnost, mereologija, postanalitična filozofija, kontekstualizem, partikularizem.

Metoda filozofske analize bo predstavljena na primerih sodobnih razprav iz ontologije in metafizike, spoznavne teorije, etike, estetike.

PRAKTIČNA FILOZOFIJA

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Igor Pribac, asist. dr. Luka Omladič

Cilj predmeta je seznanitev študentov s konceptom praktične filozofije, njenimi pogloblitimi tradicijami, orodji in področji.

Študent zna razlikovati med deskriptivnim in normativnim diskurzom, sposoben je analizirati praktičnofilozofske argumente, jih presojeti in oblikovati lastne.

METAFIZIKA

Nosilka in izvajalka: red. prof. dr. Cvetka Toth

Predpostavke za nastanek metafizike in metafizičnega. Problematika ločitvenega načela, tj. horizme. Neulovljivost in večpomenskost pojma metafizike. Onto-teološko bistvo metafizike. Odnos med ontologijo in metafiziko. Odločilna vprašanja in odgovori o biti znotraj ontologije za metafiziko in ne obratno. »Tostranskost« ontologije, bit kot fenomen in ne kot hipoteza. »Onstranskost« metafizike: hipoteza o nadčutnem, nadizkustvenem, večnem itd. Metafizika kot nagib uma. Metafizika kot metoda in kot samostojno predmetno področje: Bog, duša, svet.

Odnos med »prvo filozofijo« in teodicejo. Metafizika v dobi novoveških sistemov. Nepremagan razkol in razcep med dušo in telesom. Metafizični nauk o substanci. Metodološki vidiki v kontekstu metafizike. Metafizika in dialektika. Dileme, kontroverze in različna vrednotenja tega odnosa. Metafizika in alienacija. Kritika metafizike v nemškem idealizmu. Predpostavke in izhodišča te kritike. Ideja o koncu filozofije, izhodišča teh razmišljanj in njihove ugotovitve v sodobni filozofiji.

NORMATIVNA ETIKA IN TEORIJA DELOVANJA

Nosilec in izvajalec: red.prof.dr. Matjaž Potrč

Obravnavana vsebina:

- o predmetu, vlogi in ciljeh etike: praktični in teoretični cilji
- struktura moralne teorije in temeljne etične kategorije: teorije pravilnega delovanja in teorija vrednosti; moralno načelo, dolžnost, vrednost (moralna, ne-moralna); vrednotenje moralnih teorij
- delitev etike: metaetika, normativne etika, praktična/uporabna etika

- normative moralne teorije: vrlinska etika, teorija božjega ukaza, naravno pravo, kantovska etika, klasični in sodobni utilitarizem, moralni pluralizem, moralni relativizem,
- obravnavni avtorji: Platon, Aristotel, Avguštin, Machiavelli, Hobbes, Hume, Kant, Mill, Sidgwick, Moore, Rawls in drugi
- praktična/uporabna etika: struktura razprave
- etika in teorija delovanja: delovanje, delovalec, namera, razlogi, dejanja

FENOMENOLOGIJA 2

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Janko Lozar Mrevlje

Predstavitev filozofije Nietzscheja, ki s kritiko metafizike omogoči poznejšo kritiko subjektivnosti in metafizike pri Heideggro. Natančnejša eksplikacija Heideggrove kritike subjektivnosti in metafizike skozi analitiko tubiti in poznejšo zgodovino resnic biti. Posebna pozornost resnici razpoložnja. Soočenje filozofije Nietzscheja in Heideggro, tudi v navezavi na sodobne pristope. Eksplikacija problema nihilizma kot resnica današnjosti.

Posebna pozornost namenjena Heideggrovi interpretaciji predsokratikov.

FILOZOFIJA JEZIKA

Nosilec in izvajalec: doc.dr. Borut Cerkovnik

Temeljno vsebinsko področje predmeta je teorija pomena, kakor se je razvila predvsem v tradiciji analitične filozofije. Predstavitev sledi zgodovinskemu razvoju filozofije jezika od semantičnih in uniformno univerzalističnih do pragmatičnih in kontekstualističnih stališč. Obravnava osnovne pojme filozofije jezika: pomen in resnica, referenca in opis, ime in demonstrativ: z logicistično (Frege, Russell, mladi Wittgenstein, Carnap ...) usmeritvijo in s smerjo »filozofije običajne govornice« (zreli Wittgenstein, Austin, Strawson, pogojno Dummett ...) ter s kritiko teorije pomena (Quine). Predmet analizira splošno naravo jezika in njegove specifične vsebine: prevajanje in interpretacijo, propozicijske naravnosti, metaforo (npr. Davidson), vzročno teorijo imen (Kripke, Evans) ... Eksplicitno in implicitno obravnava odnose med jezikom, mislijo in realnostjo.

Temeljno vsebinsko področje predmeta je teorija pomena, kakor se je razvila predvsem v tradiciji analitične filozofije. Predstavitev sledi zgodovinskemu razvoju filozofije jezika od semantičnih in uniformno univerzalističnih do pragmatičnih in kontekstualističnih stališč. Obravnava osnovne pojme filozofije jezika: pomen in resnica, referenca in opis, ime in demonstrativ: z logicistično (Frege, Russell, mladi Wittgenstein, Carnap ...) usmeritvijo in s smerjo »filozofije običajne govornice« (zreli Wittgenstein, Austin, Strawson, pogojno Dummett ...) ter s kritiko teorije pomena (Quine). Predmet analizira splošno naravo jezika in njegove specifične vsebine: prevajanje in interpretacijo, propozicijske naravnosti, metaforo (npr. Davidson), vzročno teorijo imen (Kripke, Evans) ... Eksplicitno in implicitno obravnava odnose med jezikom, mislijo in realnostjo.

ANTROPOLOGIJA SIMBOLNIH FORM

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Borut Ošljaj

1. Uvodna predavanja bodo namenjena kritični razgrnitvi vsebinskih in metodoloških posebnosti razumevanja človeka v sodobni filozofski antropologiji.
2. Antropološke predpostavke razumevanja človeka kot *animal symbolicum* (diafora, simbol, simbolne forme).
3. Diaforična teorija simbolnih form (religija in metafizika).
4. Cassirerjeva teorija simbolnih form.
5. Jonasovi antropološki artefakti: orodje, podoba, grob.

6. Plessnerjeva teorija človeka kot ekscentrične pozicionalnosti.
7. Simbolne forme in problem svobode.

STRUKTURALIZEM, PSIHOANALIZA, FILOZOFIJA

Nosilka in izvajalka: red. prof. dr. Eva D. Bahovec

1. seznanitev s temeljnimi termini, pojmi in teorijami na področju strukturalizma, psihoanalize in filozofije,
2. umestitev v širše okvire zgodovine idej, sodobne filozofije in humanistike,
3. prikaz pomena strukturalizma, psihoanalize in filozofije za velik del sodobnih humanističnih razprav ter vpliva na kulturne študije, ženske študije in študije spola, postkolonialne študije itn.

FILOZOFIJA ZAVESTI IN ŽIVLJENJA

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Sebastjan Vörös

Predmet obravnava tematiko s presečišča filozofije duha, filozofije znanosti, metafizike in epistemologije. Ukvarja se z izvorom, naravo in medsebojno prepletenostjo »zavesti« in »življenja« s filozofskega (filozofija duha, fenomenologija), znanstvenega (biologija, kognitivna (nevro)znanost) in družbenega vidika (sociologija, zgodovina). Predmet je naravnano izrazito transdisciplinarno, kar pomeni, da črpa iz različnih filozofskih tradicij (analitične, kontinentalne in azijske).

MORALNA FILOZOFIJA

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Matjaž Potrč

Študent bo po opravljenem predmetu poznal temeljne pojme moralne filozofije kot so dobro, zlo, moralno pravilno, dolžnost, vrlina, načelo, sodba, presoja, vest idr., ter njihov filozofsko-zgodovinski razvoj. Preko filozofske analize bo pridobil spretnosti argumentiranja, kritičnega mišljenja, prepoznavanja smisla in vrednot (vrednostnih sodb od zgolj opisnih), prepoznavanja različnih poti do doseganja ciljev, kritičnega obravnavanja moralnih konfliktov in moralnih dilem. Ta predmet je tesno spet s preostalo filozofsko in širšo humanistično tradicijo.

FILOZOFIJA IN HUMANISTIKA

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Dean Komel

Tematizacija razmerja med filozofijo in humanistiko danes ni pomembno le v kulturnofilozofskem kontekstu, marveč tudi v kontekstu vprašanja o smislu znanosti sploh, kolikor se ta naposled mora povprašati po svojem humanem fundamentu. Predmet naj bi predvsem odprl vmesno polje interakcije med filozofijo in humanistiko, upoštevajoč zlasti nedoločen položaj humanističnega vedenja, ki ga mora filozofija danes premisliti. Prav tak razmislek pa jo vzpostavlja na način kulture kot skrbi o humanem.

FILOZOFIJA RELIGIJE

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Borut Ošljaj

- 1) Kratak uvod v Filozofijo religije: pojem religije, razmerje religije in filozofije, njene osnovne kategorije, teme in problem.
- 2) Ontološka, estetična in etična dimenzija religij.
- 3) Pojemovna in strukturna analiza religije

kot simbolne forme. 4) Mitična zavest. 5) Totemistične religije, ciklične religije, monoteistične religije. 6) Poleg osnovnih oz. temeljnih tem se bodo ciklično izvajale tudi posamezne izbrane teme: Sveto, mistične religije, problem zla, sekularnost-postsekularnost, religije kot antropološki fenomen, problem različnosti religioznih simbolnih form.

Pri vajah študentje pod vodstvom asistenta kritično berejo in interpretirajo izbrane temeljne tekste ter v kratkih verbalnih nastopih vadijo in utrjuje retorične sposobnosti.

SEMIOTIKA

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Borut Cerkovnik

Temeljno vsebinsko področje predmeta so filozofsko jezikovne teorije znaka, ki odgovarjajo na vprašanje, kakšna je narava znakov. Zgodovinski uvod tvorijo povzetki teorij znaka pri Platonu in Aristotelu, v srednjeveški logiki, gramatiki in semiotiki ter v britanskem empirizmu. Osrednje mesto v predstavitvi sodobnih teorij znaka ima semiotika Ch. S. Peirca. Le-ta bo povezana z jezikoslovnimi in semiološkimi teorijami, na primer, de Saussurja, in Jakobsona. Predstavljeni bosta dve tradiciji sodobne semiotike: semiologija, ki izhaja iz de Saussurja in se prvenstveno usmerja v analizo kulturnih fenomenov, in (empirična) semiotika, ki izhaja iz Peirca in se preko obravnave Morrisa in Sebeoka prvenstveno usmerja v analizo semiotičnih fenomenov pri in v živih bitjih. Slednja je kulminirana v sodobni biosemiotiki. Semiotika bo primerjana tudi s tradicijo filozofije jezika in sicer z obema glavnima usmeritvama: logično-filozofsko (ki začne s Fregejem in katere ena od bistvenih dovršitev je Wittgensteinov *Logično-filozofski Traktat*) ter tako imenovano »filozofijo običajnega jezika« (ki začne s Wittgensteinovimi *Filozofskimi raziskavami*).

AZIJSKE FILOZOFIJE, RELIGIJE IN KULTURE

Nosilka in izvajalka: doc. dr. Nina Petek

Posebna pozornost bo namenjena seznanitvi s filozofskimi šolami in religijskimi tokovi v Indiji, Tibetu, na Kitajskem in Japonskem.

1. Uvod v proučevanje azijskih filozofij, religij in kultur, periodizacija ter umestitev v zgodovinski kontekst. Problematizacija »azijskih« filozofij – ali je sploh smiselno govoriti o »azijskih« filozofijah ali je smotrnejše govoriti o filozofiji nasploh, torej o svetovni filozofiji? Problematika razmejevanja med »Vzhodom« in »Zahodom«, pojav »orientalizma«.

2. Začetki indijske civilizacije in kulture.

Začetki oblikovanja prvih filozofskih idej – vedske himne in Upanišadi.

Kaj je »hinduizem«? Vprašanje metodologije, uvod v filozofsko terminologijo.

3. Pregled glavnih filozofsko-religijskih smeri Indije: *āstika* (*sāṃkhya*, *yoga*, *nyāya*, *vaiśeṣika*, *vedānta*, *pūrva mīmāṃsā*) in *nāstika* šole (budizem, jainizem, *lokāyata*, *ājīvika*). Temeljna področja zanimanja šol (metafizika, ontologija, logika, epistemologija, etika, estetika, soteriologija), ki se osredotočajo na vprašanja o naravi realnosti, mejah spoznavanja in jezika, človekovi eksistenci ter njeno razpetostjo med prizadevanjem za ohranjanjem harmonije družbenega in doseganjem svobode.

4. Temeljne usmeritve, koncepti in doktrine kitajskih filozofskih šol: daoizem (filozofija premene, *dao*, *wu wei*, *yin yang*, daoistično pojmovanje narave, tehnike umika, psihofizična kultivacija, filozofija jezika), neodaoizem, konfucijanstvo (*ren*, *li*, konfucijansko družbeno udejanjenje, pojmovanje svobode v luči samokultivacije).

Kitajski budizem *chan* (severna in južna šola): vprašanje metode in vloga *kōanov*.

5. Etične in kozmološke interpretacije šintoizma in *zen* budizma na Japonskem. Daoistični in budistični elementi v japonskem pogledu na naravo in v umetnosti (temeljni koncepti japonske estetike: *yūgen*, *sabi*, *wabi*, *mono no aware*; gledališče *nō*).

SOCIALNA FILOZOFIJA

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Igor Pribac, asist. dr. Luka Omladič

- Deskriptivni in preskriptivno-normativni diskurz o družbi.
- Posameznik in družba.
- Narava in kultura
- Filozofija družbenih znanosti: metodologija družbenih znanosti; teorije iger kot mikroparadigma družbenih znanosti?
- Morala kot družbeni sistem: teorije osebne identitete; osnovna vprašanja moralne filozofije; osnovne šole moralne filozofije (Aristotel, Kant, Bentham); moralni individualizem; moralni pluralizem modernih družb in človekove pravice; teorije tolerance.
- Politika in oblast: legitimacijske teorije oblasti; modeli političnih ureditev; problemi in razhajanja v razumevanju demokratične ureditve; javnost, zasebnost in civilna družba;
- Pravo in osnovna vprašanja filozofije prava: naravnopravne teorije in pravni pozitivizem.
- Ekonomija in politična ekonomija: odnos med ekonomijo moralno in politiko; Marxova kritika politične ekonomije.
- Izzivi globalne družbe: kako misliti globalizacijo, terorizem in trajnostni razvoj?

PRAKTIČNA FILOZOFIJA MED KANTOM IN HEGLOM

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Zdravko Kobe

Cilje predmeta je predstaviti osnovne probleme praktične filozofije med Kantom in Heglom, ki obenem tvorita dve ključni referenci sodobne etične misli. Poseben poudarek daje Kantovemu poskusu utemeljitve apriorne univerzalne etike in njenim težavam.

ČLOVEK IN KOZMOS V RENESANSI

Izvajalka: doc. Maja Malec, PhD (ZDA)

Izhodišče in vodilna misel predmeta je celovitost-v-različnosti renesančnega človeka, s posebnim poudarkom na odnosu med človekom (»mikrokozmosom«) in naravo/vesoljem (»makrokozmosom«). Renesančna filozofija narave pa je seveda tesno povezana s simbolnimi formami v umetnosti in znanosti ter s socialnimi in političnimi praksami. Glavni namen predmeta je vzbuditi in razviti pri študentu občutljivost za renesančno pojmovanje človeka in kozmosa ter obenem aktualizirati renesančno »enost-v-mnogem« v kontekstu sodobnih filozofskih, umetniških in znanstvenih iskanj.

FILOZOFIJA ZGODOVINE

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Igor Pribac, asist. dr. Luka Omladič

V predmetu obravnavamo dve temeljni dimenziji filozofije zgodovine. (1.) Filozofsko metodolgijo in teorijo in zgodovinopisja ter (2.) historično misel kot specifično pojavno obliko evropske filozofije 19. in 20. stol. Filozofija zgodovine tako skozi refleksijo različnih metodoloških pristopov, razumevanj in interpretacij preteklosti osvetli vzroke, zakaj je zgodovina kot temeljna humanistična disciplina tudi danes vselej na torišču znanstvenih, pa tudi političnih in ideoloških razhajanj. Prikaz razvoja historične misli od Hegla in Marxa do sodobnih teorij dekonstrukcije historicizma, osvetli zgodovinsko samorazumevanje današnje dobe, kolikor tega označujejo kot stanje konca zgodovine ali postmoderno stanje.